

Estetik, kultur och skapande i undervisningen – digitala verktyg, lärande och kommunikation

Ett diskussionsunderlag

Foto: Sid 7: Susanne Walström / Johnér. Sid: 8 Cultura Creative. Sid 11: Amanda Sved / Scandinav.
Sid 15 Therese Winberg / Scandinav. Sid 17: Heli Björkman. Sid 21: Adam Haglund / Maskot
Grafisk formgivning: Typisk Form designbyrå

Förord

Skolans uppdrag att arbeta med estetik, kultur och skapande handlar både om att se till att alla elever får kännedom om samhällets kulturutbud och om att använda estetiska uttryckssätt och skapande arbetssätt som en del av undervisningen.

Det handlar om att ge eleverna upplevelser, möjligheter till eget skapande, olika ingångar till kunskap och förståelse och att anpassa undervisningen utifrån varje elevs erfarenheter, intressen, tankar och behov.

Detta material är en del av en serie separata teman som alla tar sin utgångspunkt i ett antal exempel där estetik, kultur och skapande har fått en framträdande plats i undervisningen. Den övergripande rubriken på samtliga teman är *Estetik, kultur och skapande i undervisningen*. Just detta tema har fokus på *digitala verktyg, lärande och kommunikation*.

Materialet vänder sig främst till lärare och rektorer i den obligatoriska skolan men även till dig som på annat sätt är inblandad i undervisning utifrån estetik, kultur och skapande. Exempelen är skrivna som berättande reportage där lärare och andra verksamma beskriver undervisningen och samarbetet med olika kulturaktörer med utgångspunkt i den statliga satsningen Skapande skola. I reportagen uttrycks tankar om vad som varit verksamt och betydelsefullt i arbetet, vilka pedagogiska värden som kunnat identifieras men även vilka svårigheter som kan uppstå. I varje reportage finns också förslag på vidare läsning, litteratur och länkar, med utgångspunkt i vad som inspirerat på den aktuella skolan.

Reportagen rymmer både insikt och lärdomar men är även placerade i en komplex verklighet som rymmer många frågor. Förhoppningen är att lärare, skolor och rektorer ska kunna använda dessa exempel som avstamp för kollegiala diskussioner. Varje reportage avslutas därför med ett antal diskussionsfrågor.

Materialet har tagits fram av Anders Ekbäck utifrån enkätfrågor och intervjuer med verksamma. Gerd Andersson har bearbetat kapitel 3 och 4. Ett stort tack till alla de lärare, rektorer och kulturarbetare som på olika sätt bidragit med sina kunskaper, tankar och erfarenheter. Uppdraget att ta fram detta material har genomförts i samråd med Statens kulturråd.

Erik Nilsson
Avdelningschef
Utvecklingsavdelningen

Erica Jonvallen
Undervisningsråd

Innehåll

7 Digitala verktyg, lärande och kommunikation

- 7 Tillgång till teknik och digitala verktyg
- 8 Med utgångspunkt i lärares beskrivningar

9 När orden inte räcker till – att kommunicera med bilder

- 13 Diskutera tillsammans!

14 Att skapa sin egen historia på en interaktiv webbplats

- 18 Diskutera tillsammans!

19 Skapande arbete gav nya perspektiv på entreprenörskap

- 23 Diskutera tillsammans!

24 Begreppen i läroplaner och kursplaner

26 De kulturpolitiska målen

- 26 Nationella kulturpolitiska mål

Digitala verktyg, lärande och kommunikation

Med digitala verktyg i undervisningen kan eleverna få djupare kunskap om både ett ämne och om hur modern teknik kan användas för att söka kunskap och kommunicera med andra. Många är de lärare och kulturarbetare som vittnar om hur elever utvecklar sin kreativitet, nyfikenhet, problemlösnings- och initiativförmåga när de får möjlighet att använda sig av digitala verktyg.

Kunskap om modern teknik och förmågan att använda sig av denna är självklar och nödvändig i vårt moderna samhälle. Ett av läroplanens övergripande mål pekar tydligt ut att elever som lämnar grundskolan ska kunna *”använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande”*.

Den svenska skolan var tidigt ute med riktade it-satsningar och många kommuner och fristående huvudmän har gjort stora investeringar, men trots detta utnyttjas tekniken inte alltid effektivt i undervisningen. Många skolor saknar en strategi för hur arbetet med it och digitala verktyg ska bedrivas i undervisningen, och mycket faller på den enskilda lärarens personliga förmåga och intresse.¹ Förutsättningar och villkor förändras mycket snabbt, och skolorna behöver planera för hur verksamheten kan utformas på bästa sätt.

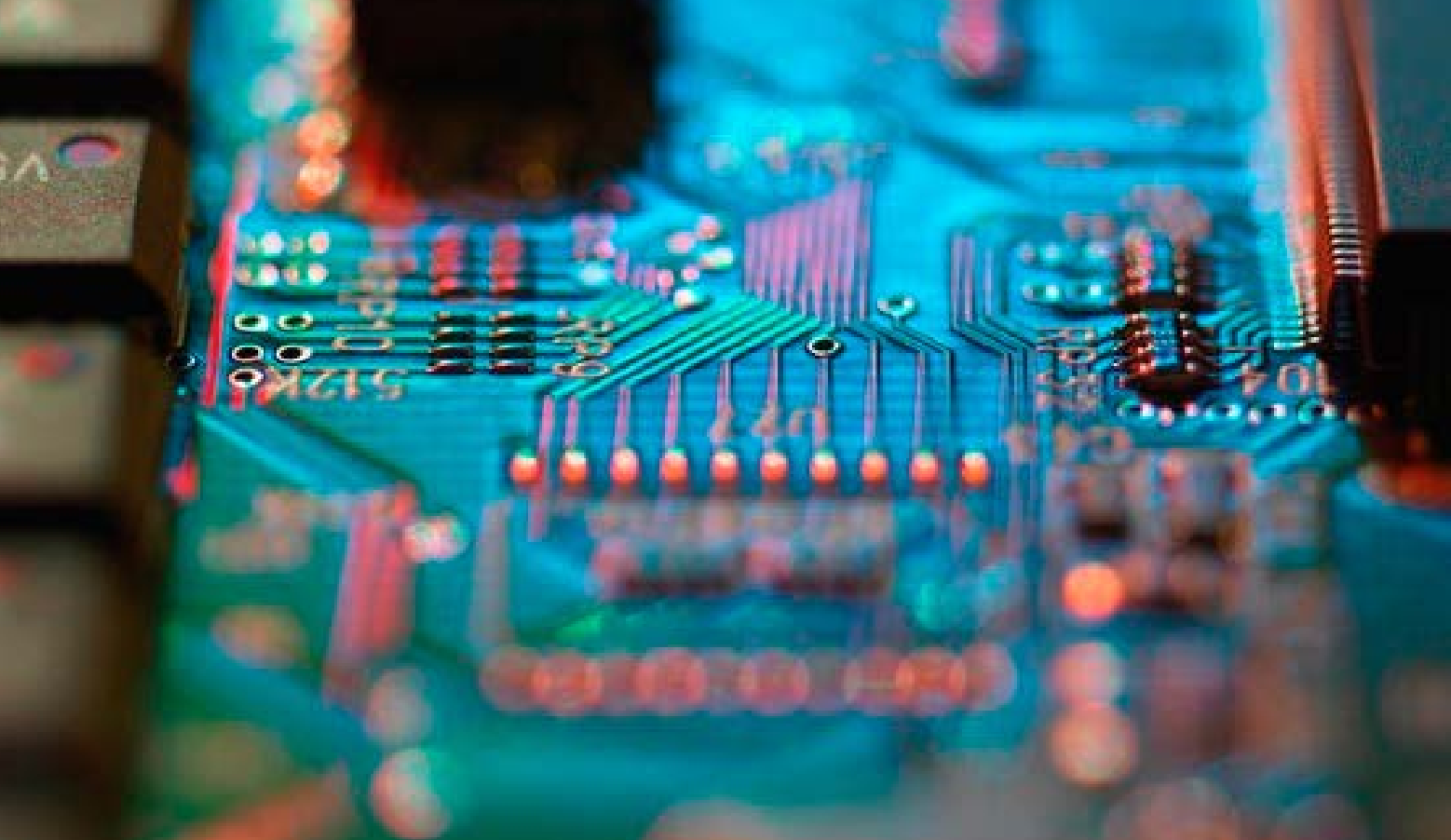
TILLGÅNG TILL TEKNIK OCH DIGITALA VERKTYG

Fördelarna med att ta in modern teknik i undervisningen är flera. Med modern teknik som verktyg i skapande arbete kan man samordna det centrala innehållet i flera ämnen med det övergripande målet att öka elevernas förmåga att hantera modern teknik. Bidrar arbetet dessutom till att utveckla elevernas kreativitet, nyfikenhet, problemlösnings- och initiativförmåga kan eleverna utveckla ett förhållnings-sätt som främjar entreprenörskap, vilket också är en del av skolans uppdrag.

Av det centrala innehållet i bland annat musik och bild framgår att eleverna ska få utveckla kunskaper om digital bearbetning av bilder, film och redigering i data-program, digitala verktyg för ljud och musikskapande, samt kommunikation via

1. Skolverket (2013) *It-användning och it-kompetens i skolan*.

elektroniska medier, internet och andra globala tekniska system. Genom att arbeta ämnesövergripande kan man sätta modern teknik i ett meningsfullt sammanhang. Det blir också möjligt att nå kunskapskraven i olika ämnen samtidigt som eleverna får kunskaper i modern teknik.

Med utgångspunkt i lärares beskrivningar

Här följer tre reportage som på olika sätt handlar om hur digitala verktyg och tekniker kan användas i undervisningen för att utveckla elevernas kreativitet, nyfikenhet och initiativförmåga. I fokus står undervisning utifrån skollagens definition: *sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.*² Varje reportage följs av diskussionsfrågor.

Läs mer!

It-användning och it-kompetens i skolan
(Skolverket 2013)

2. 1 kap. 3 § skollagen (2010:800)

När orden inte räcker till – att kommunicera med bilder

Stolta elever, nöjda lärare och uttrycksfulla bilder blev resultatet av tränings skolans satsning på fotografering och film. Ibland är det enklare att kommunicera med bilder än med ord. Bilder är dessutom utmärkta när eleverna i tränings skolan ska utveckla sin verklighetsuppfattning.

Genom mina ögon heter projektet där tränings skolans elever i grundsärskolan i Motala arbetat med bildhantering. Eleverna fick dokumentera naturens växlingar och berätta om sin vardag genom att fotografera. Tillsammans med en professionell fotograf och med hjälp av redigeringsverktyg och datorer arbetade eleverna fram sina bilder. Naturfotografierna visade eleverna upp i en utställning för vänner och bekanta. Vardagsbilderna samlade de i var sin personlig bok. En av lärarna konstaterar:

– Även de elever som inte kan tala med sin röst blev väldigt kommunikativa, pekade och visade att de kände igen. En bild kan ju som bekant säga mer än tusen ord, och detta stämde mycket bra i detta sammanhang.

GÖR ELEVERNAS UTVECKLING SYNLIIG

Lärarna menar att eleverna har gynnat av det kreativa arbetssättet. De har kunnat arbeta utifrån sina egna förutsättningar och på många olika sätt, vilket passar särskilt bra när de är på olika nivåer i sin utveckling. ”Våra elever uttrycker sig ofta lättare genom fotografering och film”, säger en lärare. Skapandet har också resulterat i en konkret slutprodukt som är knutet till elevernas erfarenheter. Arbetssättet har även gjort det lättare för lärarna att få syn på de små framstegen i elevernas utveckling.

– Ibland blir man lite blind för elevernas utveckling, eftersom de ofta tar så små steg framåt. Men har man något konkret att jämföra med så är det lättare för oss att se även mycket små framsteg, säger en lärare.

”Genom undervisningen ska eleverna möta och uppleva olika former av kommunikation såsom bilder, litteratur, film, teater, drama och rörelse. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förståelse för omvärlden.”

Kursplan i kommunikation, Läroplan för grundskolan 2011

TEKNIKEN MÖJLIGGÖR KOMMUNIKATION

Eleverna fick i uppdrag att fotografera saker i sin vardag. Av fotografierna valde eleverna med lärarnas stöd ut cirka 25–30 bilder till en personlig bok. På så sätt fick eleverna möjlighet att kommunicera om det som är viktigt för dem i deras vardag.

När eleverna har sett sina bilder växa fram till en färdig och fin produkt, har de blivit mer motiverade i arbetet. Många av dem har också kommit långt i sin kunskap om hur man hanterar bilder på ett professionellt sätt.

– Vi har använt ett bildhanteringsprogram, där man enkelt kan beskära, lägga filter i olika färger och göra kontraster för att få fram effekter. Det räckte alldeles lagom för våra elever, berättar en av lärarna.

TRÄNA VERKLIGHETSUPPFATTNING OCH SAMMANHANG

I träningskolan läser eleverna ämnesområdena kommunikation, estetisk verksamhet, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetsuppfattning. I arbetet med fotografering och bildhantering har lärarna fått in flera delar av det centrala innehållet i de olika ämnesområdena. Läraren berättar:

– Genom att arbeta med kameran i naturen fick vi in många olika delar som till exempel vattnet, årstiderna och naturens skiftningar. Vi studerade naturen nära och från olika vinklar. Det gav eleverna en känsla av sammanhang att se samma motiv under olika årstider. När vi nu efter projektet beger oss ut så händer det ofta att eleverna frågar efter kameran och gärna vill dokumentera det vi ser och gör. Det tolkar vi som att arbetet med detta är viktigt och meningsfullt.

Eleverna har fått möjlighet att både uttrycka sig och ta del av information på olika sätt.

– Vi tittar på film och läser böcker. Vi skapar både i 3D- och 2D-format och vi gör studiebesök som anknyter till temat. Allt för att ge utrymme för olika slags ingångar till det vi lär och de estetiska inslagen är en viktig del, berättar en lärare.

”Undervisningen inom ämnesområdet estetisk verksamhet ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man kan skapa och gestalta med de olika estetiska uttrycksformerna bild, slöjd, musik, rytmik, lek och drama. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att uttrycka och kommunicera intryck och erfarenheter på ett mångsidigt sätt.”

Kursplan i estetisk verksamhet, Läroplan för grundskolan 2011

”Undervisningen inom ämnesområdet verklighetsuppfattning ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om människa och natur och om samband mellan dem.”

Kursplan i verklighetsuppfattning, Läroplan för grundskolan 2011

LÄRARNÄ MÅSTE FÅ STYRA

För lärarna har det varit givande att regelbundet träffa den kulturarbetare som ingår i projektet, i det här fallet en fotograf. En initial kontakt har också varit betydelsefull där fotografen möter eleverna och bildar sig en uppfattning. Därefter har fotografen arbetat mycket med personalen och har i slutskedet varit med på någon form av arbete med eleverna. Lärarna måste få styra över hur arbetet läggs upp rent praktiskt och se till att det finns en flexibilitet i arbetet. Eftersom eleverna har särskilda behov måste lärarna kunna vara med och lägga upp arbetet på ett sådant sätt att det blir så bra som möjligt för eleverna.

– För oss som arbetar med barn med olika svårigheter och behov har det varit nödvändigt att projektens utformning inte krävt att fotografen har behövt jobba med eleverna hela tiden, säger en lärare.

FANTASTISKA FOTON PÅ UTSTÄLLNINGEN

Projektet avslutades med en utställning på biblioteket, så att alla fick se de foton som eleverna tagit under projektets gång. Gästboken som låg framme under utställningen fylldes snabbt med positiv feedback och eleverna var stolta över sina bilder.

– De positiva reaktionerna och sättet att arbeta på är något som vi verkligen tar med oss i planeringen inför kommande arbetsområden, säger lärarna.

”Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.”

Läroplan för grundskolan 2011

Diskutera tillsammans!

- Vilka förmågor kan eleverna utveckla genom att arbeta med fotografering och rörlig bild?
- Vilka erfarenheter har du av att använda foto och film i undervisningen? Vilka kompetenser finns på din skola och vad behöver ni mer kunskap om?
- Hur kan foto och film användas för att dokumentera elevers kunskapsutveckling? Hur kan detta komplettera den skriftliga dokumentationen?
- Skolan ansvarar för att varje elev kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Hur arbetar ni på er skola med detta? Hur gör du för att möjliggöra detta?
- Hur kan lärdomar och erfarenheter av framgångsrik undervisning, där modern teknik varit en del, spridas till andra?

Att skapa sin egen historia på en interaktiv webbplats

Eleverna byggde en interaktiv webbplats tillsammans med länets kulturarvsinstitutioner – och hittade nya vägar till sin egen historia. Genom att använda sig av olika digitala verktyg, databaser och digitala arkiv fick de nya kunskaper om källkritik och om hur olika digitala verktyg kan användas för att göra informationen tillgänglig för andra.

Projektet *Historiska broar* för klasser i årskurs 8 har med utgångspunkt i 1800-talets historia utgått från elevernas frågeställningar inom olika områden, där brott och straff, släktforskning och emigration har upplevts som särskilt spännande. Eleverna har själva sökt svar på olika frågor med hjälp av bland annat arkiv och gamla domböcker. Till sin hjälp har de haft en forskare, arkivpersonal och en lektor vid Linköpings universitet.

”Jag är viktig, andra ser mig och vad jag gör.”

”Responser från eleverna har varit mycket positiv, mer än vad vi hade förväntat oss.”

”Hur historiska källor och berättelser om en familj eller en släkts historia speglar övergripande förändringar i människors levnadsvillkor.”

Centralt innehåll i historia, Lgr 11

BYGGA UPP UNDERLAG FÖR FRAMTIDA ARBETEN

På webbplatsen har eleverna publicerat sina egna rapporter och filmer, men även samlat lokalhistorisk litteratur, historiska källor och bilder. Tanken är att andra elever i kommunens skolor ska kunna ha nytta av materialet i liknande arbeten. Materialet ska fyllas på med filmklipp, bildspel och virtuella guidningar i kommunen. Lärarna har uppmuntrat elevernas egna uttrycksformer men också tränat dem praktiskt i digitala verktyg för bildhantering och filmskapande.

– Eleverna var mycket stolta över att ha skapat något tillsammans och över sin egen historia, säger en lärare.

HISTORIA MED INTERNATIONELL UTBLICK

Historia har varit projektets tyngdpunkt. Att kunna använda en historisk referensram, som innefattar olika tolkningar av till exempel händelser och att reflektera över sin egen och andras användning av historia är förmågor som bedömdes vara särskilt viktiga att arbeta med. Eleverna har också utvecklat förmågan att använda historiska begrepp. Några exempel är industrialiseringen och dess konsekvenser för människors levnadsvillkor, migration och historiska källor samt hur historia kan användas för att skapa och stärka nationella identiteter. Alla lektioner i historia har utnyttjats under projektet.

Lärarna har lagt ett internationellt perspektiv på undervisningen, för att få eleverna att se den egna verkligheten i ett större sammanhang. En lärare konstaterar:

- Eleverna har insett att deras upptäckter är giltiga i ett globalt perspektiv.

Läs mer!

www.skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande

Läs mer!

Digitala lärresorser och källkritik
www.ur.se/tema/didaktikens-verktyg

”Vad begreppen kontinuitet och förändring, förklaring, källkritik och identitet betyder och hur de används i historiska sammanhang.”

Centralt innehåll i historia, Lgr 11

”Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.”

Centralt innehåll i svenska, Lgr 11

”Digital och kulturell kompetens är något man trycker på i Lgr 11 och det har ingått som en viktig del i projektet Historiska broar.”

”Ingen censur i domböckerna precis.”

”Spännande att få reda på mer om sin släkt.”

KÄLLKRITIK OCH INFORMATIONSSÖKNING

Även källkritik och informationssökning har varit viktiga inslag. Målen kommer från läroplanen, och i projektet har man försökt att göra innehållet så personligt och intressant som möjligt för eleverna.

– Vi har försökt att komma nära elevernas vardag och uppmärksamma dem på olika sätt att ta till sig kunskap, säger en av lärarna.

Eleverna har även fått lära sig grunderna för hur en vetenskaplig text är uppbyggd. Då har det varit praktiskt att veta vad ett arkiv är, hur man söker i det och hur man tolkar texter, till exempel domböcker. Eftersom undervisningen delvis utgått från primärkällor har diskussioner förts om hur dessa kan användas och förstås.

– Den stora skillnaden mot elevernas vanliga sätt att använda datorer har varit i sökandet efter bakgrundsfakta. Eleverna har inte kunnat googla fram fakta i Wikipedia, utan har behövt gå till olika källor för att få svar på sina frågor. Det digitala arkivet SVAR, svensk arkivinformation, är ett sådant exempel. Elevernas arbeten blir unika då det helt enkelt inte är möjligt att kopiera eller skriva av.

”Eleverna kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.”

Lgr 11

ARBETSSÄTTET KRÄVER PROFESSIONELLT SAMARBETE OCH FUNGERANDE SYSTEM

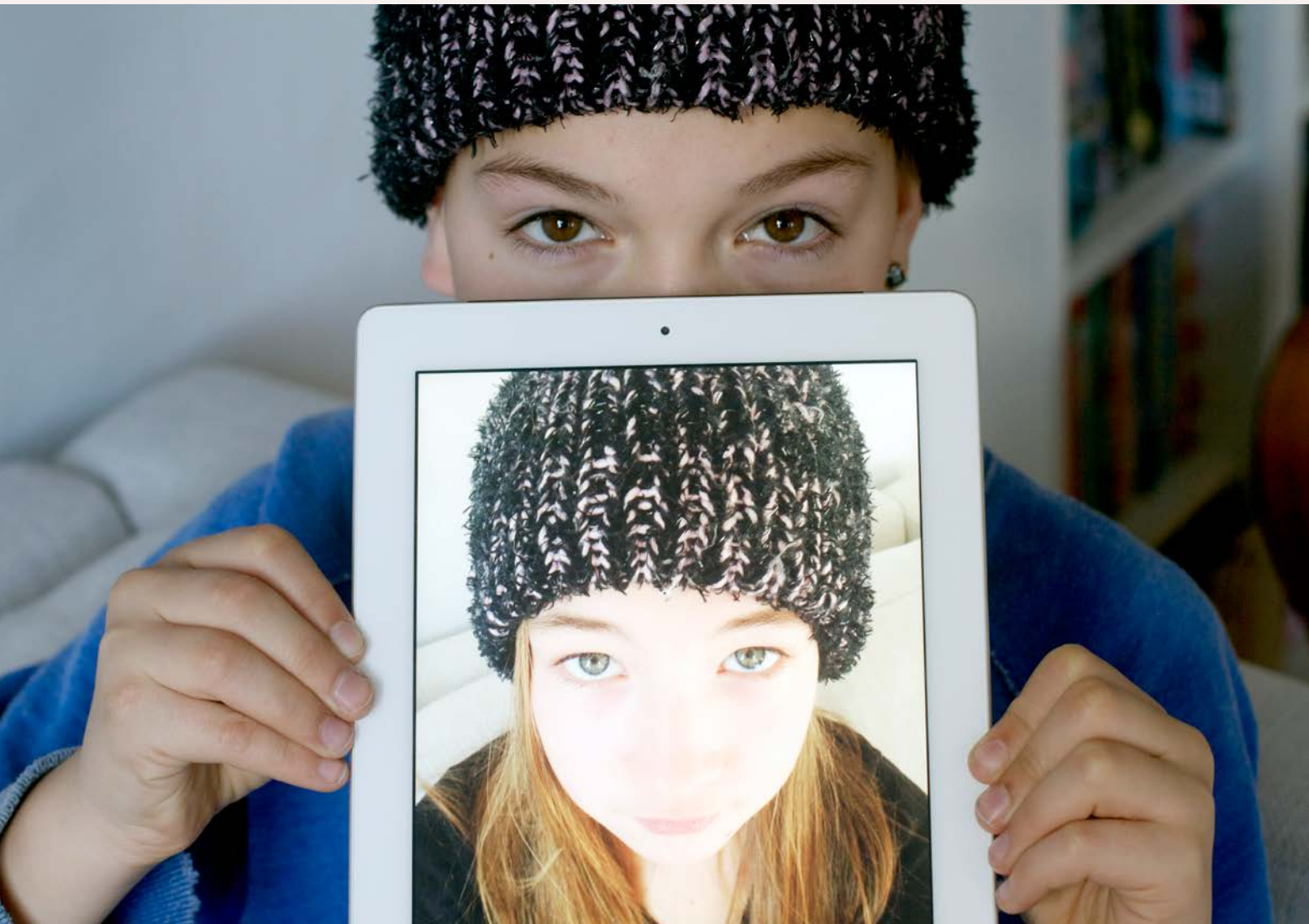
Framgången med arbetet beror till stor del på att så många ämneslärare deltagit aktivt i projektet. En tillgång har också varit samarbetet med personalen vid kulturavsinstitutionen och universitetet. Arbeten i denna form kräver att datasystem och nätverk fungerar säkert och med en hög tillförlitlighet.

Den interaktiva lärplattformen kommer att fortsätta att utvecklas. Elevernas arbeten är publicerade och man kommer att arbeta vidare med att utveckla arbetsätt. Elev- och lärarhandledningar kommer också att läggas ut för att inspirera andra att arbeta vidare på liknande sätt.

Läs mer!

www.riksarkivet.se
Digitalt kulturarv

www.broartillhistorien.se
Den digitala plattformen

Diskutera tillsammans!

- Hur kan gemensamma webbaserade arbetsytor där elever kommunicerar och skapar tillsammans användas som ett pedagogiskt verktyg på din skola?
- Vilka möjligheter till historiska perspektiv finns i dina ämnen? Hur kan elevernas erfarenheter och egen historia användas som utgångspunkt i undervisningen?
- Hur arbetar du för att eleverna ska utveckla ett källkritiskt förhållningssätt? Vilka arbetssätt har varit framgångsrika?
- Hur tar du reda på vilka kunskaper eleverna har om digitala verktyg och hur man använder dem? Hur kan du lägga upp undervisningen så att eleverna får utnyttja sina kunskaper?
- Har du elever eller kollegor med särskilda kunskaper om digitala verktyg? Hur kan du och dina elever få del av denna?

Skapande arbete gav nya perspektiv på entreprenörskap

Tillsammans med professionella filmare, tecknare och konstnärer skapade eleverna kortfilmer, animationer, serier och informationsmaterial med digitala verktyg. Att arbeta tillsammans med konstnärer stärkte elevernas självförtroende och gav dem nya vägar att uttrycka sig.

– Konstnärer har ett speciellt sätt att betrakta omvärlden som de använder sig av i sitt skapande. Deras blick behövs i skolans arbete, säger en lärare.

Projektet *Young DJ Creatives* har engagerat elever i årskurs 7–9 i Eskilstuna. Under arbetet har eleverna byggt upp skolans varumärke genom att göra kortfilmer, enkla animationer, serier och informationsmaterial om vad som händer på skolan. Eleverna fick välja mellan att arbeta med film, serier, design och konst tillsammans med professionella filmare, tecknare och konstnärer. Projektet avslutades med en stor utställning.

Läs mer!

www.statensmedierad.se
Handbok till medieundervisning utifrån Lgr 11

STORYTELLING OCH TEKNIK NATURLIG DEL I ARBETET

Kärnan har varit storytelling. Med storytelling menas här den berättelse ett företag, en organisation eller en förening har att presentera. Berättelsen kan användas för att utveckla verksamheten och lyfta fram verksamhetens innehåll och budskap.

Utifrån det sätt som eleverna valt att presentera verksamheten på fick de tillgång till de digitala verktyg som arbetet krävde. Designgruppen arbetade till exempel fram en folder och affisch till öppet hus i olika bildhanterings- och presentationsprogram. Serietecknargruppen skapade en serie genom att arbeta med manus, storyboard, perspektiv och layout.

”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.”

Lgr 11

RUSTAR ELEVERNA FÖR ARBETSLIVET

Genom att skapa samarbeten mellan skolan och arbetslivet har man velat ta till vara elevernas intresse för omvärlden. Eleverna har inspirerats av blandningen av eget skapande, ökat ansvar och problemlösning. Att få visa upp arbetet för en publik har haft stor betydelse. Lärarna kan se att eleverna har höjt ambitionsnivån tack vare satsningen på öppna hus, utställningar, muntliga föredrag och filmfestivaler.

Det har varit viktigt att eleverna fått tydliga mål och de har fått öva på att delegera arbetsuppgifter och hålla en uppsatt tidsplan – förmågor som är viktiga i arbetslivet.

Lärarna upplever att arbetet har gjort eleverna modigare och att de har utvecklat och förbättrat viktiga förmågor.

– Eleverna lärde sig tala inför publik, tog nya kontakter och vågade uttrycka tydliga åsikter och blev därför mer delaktiga i arbetet, berättar en lärare.

”Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.”

Lgr 11

”Läraren ska ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel.”

Lgr 11

”Skolan får ta del av andra arbetsformer och infallsvinklar som berikar både elevernas och lärarnas kunskapsbank.”

PROFFSEN INSPIRERAR

– Kulturarbetarnas personliga engagemang och yrkeskunnande har smittat av sig. De har varit skickliga på att fånga upp det som varit svårt under en lektion och att bygga vidare på eller ta om det vid nästa lektion. De har gjort en formativ bedömning av elevernas arbete och gett dem återkoppling i praktiken, konstaterar en lärare.

Kulturarbetarna har också uppmuntrat eleverna att försöka förstå de fackord som används i ett professionellt sammanhang. Detta har även lärarna haft nytta av.

– Vi fick ny kunskap om olika material och arbetsverktyg, och en förståelse för hur de kan användas i undervisningen, säger en lärare.

”Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.”

Centralt innehåll i samhällskunskap åk 7-9, Lgr 11

”Jag använder mer skapande arbete i klassrummet. Jag vågar låta saker ta en annan vändning om det blir så, jag följer mer.”

ANSVAR OCH HÖGA FÖRVÄNTNINGAR GER EFFEKT

I utvärderingarna berättar eleverna att de når bra resultat när undervisningen motiverar och stimulerar samtidigt som den ställer krav.

– Eleverna beskriver att deras förståelse ökar när de arbetar med praktiskt skapande till exempel när de hanterar digitala verktyg eller beskriver känslor och åsikter i filmer och serier.

Lärarna tycker att de nu vågar tänka lite nytt om sin undervisning och förstår hur viktigt det är att ha ett gemensamt mål. Samtidigt är de måna om att eleverna får med sig rätt ämneskunskaper när de lämnar skolan.

– Vi måste våga höja taket och ge och ta konstruktiv kritik. Med ökad dialog och vilja att utvecklas kan vi komma långt.

Läs mer!

www.ungforetagsamhet.se

Om kreativitet och företagsamhet för skolelever

Entreprenöriell pedagogik i skolan – drivkrafter för elevers lärande
av Falk-Lundqvist & Hallberg

Rivna murar – byggda framgångar. Strategier för skolutveckling.
Red. Jan-Erik Nyström och Saga Järvinen

Diskutera tillsammans!

- Vilka av läroplanens förmågor kan eleverna utveckla i ett projekt där elever får använda digitala verktyg för att skapa informationsmaterial. Hur kan vi utveckla arbetet med digitala verktyg systematiskt på vår skola?
- Kan du ge exempel på när du upplevt att elevers självkänsla har växt efter att ha arbetat med en uppgift? Vilka förmågor använde de i arbetet?
- Hur kan eleverna på vår skola utveckla förmågor som kreativitet, nyfikenhet och självförtroende och på så sätt utveckla ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap?
- På vilka olika sätt arbetar du för att dina elever ska få utveckla förmågan att arbeta både självständigt och tillsammans med andra?

Begreppen i läroplaner och kursplaner

Läroplanens första del beskriver skolans värdegrund och uppdrag, medan den andra innehåller övergripande mål och riktlinjer. Läroplanens tredje del innehåller kursplaner för alla ämnen. Kursplanerna är indelade i avsnitten syfte och centralt innehåll och kompletteras med kunskapskrav.

ESTETIK, KULTUR OCH SKAPANDE I LÄROPLANEN

Det finns olika begrepp med anknytning till estetik, kultur och skapande i läroplanens tre delar.

I kapitlet om skolans uppdrag och värdegrund står att skolan ska uppmärksamma både de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna. Elever ska också få uppleva och pröva olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar och därtill tillägna sig förmåga till eget skapande.

Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas.

Elever ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.

Lgr 11

I kapitlet med övergripande mål och riktlinjer framgår att alla elever bör kunna använda och ha tagit del av många olika uttrycksformer som språk, bild, musik, drama och dans när de lämnar grundskolan. De ska även ha utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

Lgr 11

Estetik, kultur och skapande återkommer även i kursplanerna. Förutom i ämnen som bild, musik och slöjd lyfts även estetiska utgångspunkter fram i syftet för ämnet svenska samt de natur- och samhällsorienterade ämnen. Några exempel:

- I kursplanen för svenska står det att eleverna genom undervisningen ska stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer.
- I biologi ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar förmågan att samtala om, tolka och framställa texter och olika estetiska uttryck med naturvetenskapligt innehåll.
- I samhällskunskap ska undervisningen behandla skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer, t.ex. skildringar av familjeliv och skola.

De kulturpolitiska målen

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting.

Nationella kulturpolitiska mål

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN SKA KULTURPOLITIKEN:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Läs mer om de kulturpolitiska målen och om Skapande skola!
www.kulturradet.se